

1 Vad innebär den juridiska termen "föräldransvar" i praktiken? Vilka rättigheter och skyldigheter har den som har föräldransvar?

I den rumänska civilrättslagen (*Codul Civil*) används termen **föräldramyndighet**. **Föräldramyndighet omfattar** en förälders alla rättigheter och skyldigheter i fråga om ett barn och ett barns egendom. Rättigheterna och skyldigheterna delas lika av båda föräldrarna och ska utövas med barnets bästa i åtanke.

Föräldramyndigheten utövas fram till dess att barnet får full rättslig handlingsförmåga.

Föräldrarnas rättigheter och skyldigheter (artiklarna 487–499 i civilrättslagen och lag nr 272/2004 (*Legea nr. 272/2004*) om skydd och främjande av barns rättigheter) gentemot barnet omfattar följande:

Rätten och skyldigheten att upprätta och bevara barnets identitet: Barnet ska registreras omedelbart efter födseln och ska ha rätt till namn och medborgarskap. Föräldrarna ska välja barnets för- och efternamn.

Rätten och skyldigheten att uppföstra barnet: Föräldrarna ska uppföstra barnet, ta hand om dess hälsa och dess fysiska, psykologiska och intellektuella utveckling samt dess utbildning, studier och yrkesutbildning, i enlighet med sina egna uppfattningar och barnets karaktär och behov.

Rätten och skyldigheten att utöva tillsyn med barnet.

Rätten och skyldigheten att försörja barnet: Föräldrarna har ett solidariskt ansvar att försörja sina underåriga barn. De ska försörja sina vuxna barn fram till deras examen om de studerar, dock inte längre än till 26 års ålder.

Rätten att vidta vissa disciplinära åtgärder mot barnet: Vissa åtgärder är förbjudna, exempelvis vissa fysiska bestraffningar som kan skada barnet fysiskt, mentalt eller känslomässigt.

Rätten att begära att barnet återlämnas av en person som kvarhåller barnet utan rätt.

Rätten att återförenas med sitt barn: Denna rättighet hänger ihop med barnets rätt att inte skiljas från sina föräldrar utom i undantagsfall och tillfälligt (t.ex. placering på institution).

Rätten att behålla en personlig relation till barnet: Detta kan exempelvis ske genom besök hos barnet där det bor eller i skolan eller att barnet tillbringar helg- och semesterdagar med båda föräldrar.

Rätten att bestämma var barnet ska bo: Ett underårigt barn ska bo hos sina föräldrar. Om föräldrarna inte bor tillsammans ska de gemensamt komma överens om var barnet ska bo. Om föräldrarna inte kan komma överens avgörs frågan av förmyndardomstolen (*Instanța de tutelă*).

Rätten att ge sitt samtycke till förlovnin och äktenskap för ett underårigt barn som fyllt 16 år. Rätten att ge sitt samtycke till att barnet adopteras.

Rätten att överklaga myndigheters åtgärder gentemot barnet och att göra ansökningar och vidta åtgärder i sitt eget namn och på barnets vägnar.

Bland föräldrarnas rättigheter och skyldigheter (artiklarna 500–502 i civilrättslagen) när det gäller barnets egendom kan följande ingå:

Förvaltning av barnets tillgångar: En förälder har ingen rätt till barnets tillgångar. Ett barn har inte heller rätt till en förälders tillgångar, utom i form av arv och underhåll. Föräldrar har både en rättighet och skyldighet att förvalta sina underåriga barns tillgångar och att företräda barnet vid undertecknandet av civilrättsliga handlingar eller ge sitt medgivande till sådana handlingar. När barnet har fyllt 14 år ska han eller hon själv utöva sina rättigheter och skyldigheter med föräldrarnas, och i tillämpliga fall förmyndardomstolens, medgivande.

Rätten och skyldigheten att företräda ett underårigt barn vid undertecknandet av civilrättsliga handlingar eller att ge sitt medgivande till sådana handlingar:

Tills barnet fyller 14 år ska det företrädas av föräldrarna vid undertecknandet av civilrättsliga handlingar eftersom barnet helt saknar rättslig handlingsförmåga. Mellan 14 och 18 år ska barnet självt utöva sina rättigheter och skyldigheter, men med föräldrarnas medgivande eftersom barnet har begränsad rättslig handlingsförmåga.

2 Vem är det i allmänhet som har föräldransvaret för ett barn?

Båda föräldrarna har samma rättigheter och skyldigheter gentemot sina barn (artikel 503.1 i civilrättslagen) som gifta, efter skilsmässa (artikel 397 i civilrättslagen) som sambor (artikel 505.1 i civilrättslagen). I en situation då barn har fötts utom äktenskapet gäller detsamma för föräldrar vars släktskap har bevisats.

Föräldramyndigheten utövas i olika utsträckning av (separerade) föräldrar i följande fall: om domstolen vid en äktenskapsskillnad anser att det ligger i barnets intresse att föräldransvaret utövas av bara en av föräldrarna (artikel 398 i civilrättslagen), vid upplösning av äktenskapet (artikel 305.2 i civilrättslagen), om barnet fötts utanför äktenskapet och föräldrarna inte bor tillsammans (artikel 505.2 i civilrättslagen).

Föräldramyndigheten utövas av en av föräldrarna i enlighet med artikel 507 i civilrättslagen om den andra föräldern är död, har frångått sina rättigheter som förälder, har omyndigförklarats osv.

Föräldramyndigheten utövas delvis av föräldrarna när rättigheterna och skyldigheterna övergått på tredje man eller en vårdinstitution (artikel 399 i civilrättslagen).

3 Kan en annan person bli utsedd i föräldrarnas ställe om de är oförmögna eller ovilliga att utöva sitt föräldransvar över sina barn?

En minderårig förälder som fyllt 14 år har endast rättigheter och skyldigheter gentemot barnet som person. Vad gäller detta barns egendom utövas rättigheter och skyldigheterna av en förmyndare eller en annan person.

Underåriga barn ställs under förmyndarskap om båda föräldrar är döda, okända, har frångått sina rättigheter som föräldrar, har anklagats för vissa brott, har omyndigförklarats, saknas eller har dödförklarats och domstolen vid ett adoptionsförfarande anser att det ligger i barnets intresse att tilldelas en förmyndare.

En förmyndare utses om ingen av barnets föräldrar tar hand om det sedan de frångått sina rättigheter som föräldrar.

I undantagsfall kan förmyndardomstolen besluta att barnet ska placeras hos en släkting eller en annan familj eller person med deras medgivande, eller på en vårdinstitution.

4 Hur fastställs föräldransvaret för framtiden om föräldrarna skiljer sig eller separerar?

I princip delar föräldrarna på föräldramyndigheten efter en skilsmässa. En av föräldrarna kan också tilldelas ensam föräldramyndighet, om det finns goda skäl till detta och det ligger i barnets intresse. Den andra föräldern ska ha rätt att hålla uppsikt över hur barnet uppföstras och utbildas samt rätt att godkänna en adoption av barnet.

I undantagsfall kan förmyndardomstolen besluta att barnet ska placeras hos en släkting eller en annan familj eller person med deras medgivande, eller på en vårdinstitution. Dessa personer ska då utöva en förälders alla rättigheter och skyldigheter gentemot barnet (artikel 399 i civilrättslagen).

Om ett barn föds utanför äktenskapet och båda föräldrars släktskap med barnet har fastställts ska föräldrarna gemensamt och i lika del utöva föräldramyndigheten om de bor tillsammans. Om föräldrar till ett barn som fötts utanför äktenskapet inte bor tillsammans i ett samboförhållande ska en av föräldrarna utöva all föräldramyndighet.

Äktenskapsskillnad med båda makars samtycke kan fastställas av en notarie också om underåriga barn finns i äktenskapet, utanför äktenskapet eller som adopterade, eller om makarna har enats i alla frågor som rör efternamn efter äktenskapsskillnaden, båda föräldrars utövande av föräldramyndighet, barnets hem efter äktenskapsskillnaden, umgängesrätten för den förälder som inte bor med barnet samt föräldrarnas bidrag till kostnaderna för barnets uppfostran, utbildning, studier och yrkesutbildning. Om det av den sociala utredningen framgår att makarnas avtal om gemensam föräldramyndighet eller barnens bostad inte tar hänsyn till barnets bästa avvisar notarien ansökan om äktenskapsskillnad och råder makarna att vända sig till domstol.

5 Om föräldrarna sluter ett avtal om föräldraansvar, vilka formella krav måste vara uppfyllda för att avtalet ska vara rättsligt bindande?

Föräldrarna kan med förmyndardomstolens medgivande sluta avtal om utövandet av föräldramyndighet eller de åtgärder som ska vidtas för att skydda barnet, om det ligger i barnets intresse (artikel 506 i civilrättslagen).

Parterna kan när som helst under domstolsförfarandet inställa sig, även utan kallelse, för att begära ett godkännandebeslut om att deras avtal ska bli rättsligt giltigt. Detta godkännandebeslut är slutgiltigt och verkställbart.

6 Vilka alternativ finns det för att lösa konflikten utan att gå till domstol om föräldrarna inte kan komma överens om föräldraansvaret?

Medling är valfritt innan föräldrarna vänder sig till domstol. Under ett domstolsförfarande måste de rättsliga myndigheterna informera parterna om möjligheten till och fördelarna med medling. Om medlingen inte leder till en överenskommelse avgörs ärendet i domstol.

7 I vilka frågor kan en domare fatta beslut om barnet om föräldrarna går till domstol?

Se svaret på fråga 1.

8 Om domstolen beslutar att en förälder ensam ska ha vårdnaden om barnet, innebär det att han eller hon kan fatta beslut i alla frågor som rör barnet utan att först samråda med den andra föräldern?

Om domstolen beslutar att en förälder ensam ska utöva föräldramyndigheten får den föräldern på egen hand fatta beslut i alla frågor som rör barnet. Den andra föräldern ska ha rätt att hålla uppsikt över hur barnet uppfostras och utbildas samt rätt att godkänna en adoption av barnet.

9 Om domstolen bestämmer att föräldrarna ska ha gemensam vårdnad om ett barn, vad innebär det i praktiken?

Föräldrarna ska då utöva föräldramyndigheten gemensamt och i lika utsträckning. När det gäller tredjeman som handlar i god tro, om en förälder på egen hand utför en vardaglig, laglig handling som omfattas av föräldrars rättigheter och skyldigheter ska det antas att denna förälder har den andra förälderns medgivande.

10 Till vilken domstol eller myndighet ska jag vända mig om jag vill göra en ansökan om föräldraansvar? Vilka formella krav måste vara uppfyllda och vilka handlingar ska jag bifoga till min ansökan?

En ansökan om skydd av person som omfattas av förmyndar- och familjedomstolens behörighet (*distriktsdomstolen eller, i tillämpliga fall, ungdoms- och familjedomstolen*) avgörs av den domstol som har territoriell behörighet på den ort där den skyddade personen har sin hemvist eller bostad (artikel 94 i civilprocesslagen (*Codul de Procedură Civilă*)).

Domstolen på den ort där käranden har sin hemvist är behörig att behandla en ansökan om fastställande av släktskap. Domstolen på den ort där käranden är bosatt är behörig att behandla en begäran om underhåll (däribland statligt barnbidrag).

De handlingar som ska bifogas till ansökan är en kopia av det underåriga barnets födelsebevis, en kopia av barnets identitetshandling, en kopia av domen på äktenskapsskillnad, medlingsavtalet (om ett sådant har slutits) och alla andra handlingar som kan hjälpa till att avgöra målet. Ingen stämpelavgift tas ut för ansökan.

11 Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall? Finns det något brådskande förfarande?

Domstolen kan vidta preliminära åtgärder på begäran av domstolens ordförande under hela skilsmäsoförfarandet (särskilt förfarande med snabbare tvistlösning) när det gäller fastställande av underåriga barns hem, anspråk om underhåll, statligt barnbidrag och användning av familjehemmet (artikel 919 i civilprocesslagen).

12 Kan jag få rättshjälp för att täcka kostnaderna för förfarandet?

Det är möjligt att ansöka om rättshjälp enligt den extraordinära förordningen nr 51/2008 (*Ordonanța de Urgență nr. 51/2008*) om statlig rättshjälp i tvistemål, godkänd med ändringar genom lag nr 193/2008 (*Legea nr. 193/2008*), i dess ändrade lydelse.

Rättshjälp kan beviljas separat eller kumulativt i form av hjälp från en advokat, ersättning till sakkunnig, översättare eller tolk, ersättning till exekutionstjänstemannan samt undantag från eller minskning, omplanering eller uppskjutande av betalning av domstolsavgifter.

Personer vars nettointkomst per månad och familjemedlem var mindre än 300 rumänska leu under de två senaste månaderna före ansökan kan få heltäckande rättshjälp. Om inkomsten är mindre än 600 rumänska leu beviljas rättshjälp för 50 procent av sökandens utgifter. Oavsett dessa villkor kan rättshjälp också beviljas en sökande vars resurser överstiger miniminivåerna om denne kan bevisa att han eller hon inte kan betala domstolskostnaderna på grund av skillnader i levnadsstandard mellan det land där sökanden har sin hemvist eller är bosatt och det land där förfarandet äger rum.

13 Går det att överklaga ett beslut om föräldraansvar?

En dom i ett mål som rör föräldramyndighet (antingen som en del av ett mål om äktenskapsskillnad eller som enda fråga i ett mål) kan antingen överklagas inom 30 dagar från det att domen meddelas eller omprövas, om det gäller ett godkännandebeslut som rör ett avtal mellan parterna.

14 I vissa fall kan det vara nödvändigt att göra en ansökan till en domstol eller till en annan myndighet för att få ett beslut om föräldraansvar verkställt. Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall?

Om svaranden inte frivilligt uppfyller sina skyldigheter ska käranden underrätta exekutionstjänstemannen om detta. Denne kommer då att be den verkställande domstolen om tillstånd att verkställa domen. Ärendet avgörs vid ett slutet sammanträde, utan att parterna kallas.

Om begäran godkänns skickar exekutionstjänstemannen ett beslut och en kallelse till den förälder eller person hos vilken det underåriga barnet bor, med information om när denne ska överlämna det underåriga barnet till käranden eller med uppmaning om att låta den andra föräldern utöva sin rätt till personlig kontakt med barnet.

Om svaranden inte fullgör denna skyldighet verkställer exekutionstjänstemannen domen, i närvaro av en företrädare för den regionala social- och barnavårdsmyndigheten samt, vid behov, psykolog och poliser. Ingen har rätt att hota det underåriga barnet eller sätta press på det för att verkställa domen.

Om svaranden inte fullgör sin skyldighet fastställer domstolen en påföljd, som kvarstår fram till det att domen verkställs, och exekutionstjänstemannen underrättar åklagaren som inleder ett åtalsförfarande.

Om det underåriga barnet motsätter sig detta översänder exekutionstjänstemannen en officiell rapport till företrädaren för den regionala social- och barnavårdsmyndigheten, och behörig domstol ålägger det underåriga barnet att samtala med en kurator, som skriver en rapport i ärendet. Om det underåriga barnet motsätter sig detta kan käranden, efter att tvångsverkställandet har återupptagits, begära att domstolen beslutar om påföljd för svaranden.

15 Hur får jag ett beslut om föräldraansvar som har meddelats i en annan medlemsstat erkänt och verkställt i den medlemsstat där jag bor?

Förordning (EG) nr 2201/2003 ska tillämpas på beslut om föräldramyndighet. En ansökan ska göras vid tribunalen på den ort där svaranden har sin hemvist eller är bosatt i Rumänien. Ett godkännande kan överklagas vid behörig appellationsdomstol (*Curtea de Apel*) eller bestridas genom en begäran om omprövning vid Högsta domstolen (*Înalta Curte de Casație și Justiție*).

16 Till vilken domstol i den medlemsstat där jag bor ska jag vända mig för att överklaga erkännandet av ett beslut om föräldraansvar som meddelats av en domstol i en annan medlemsstat? Vilket förfarande är tillämpligt i sådana mål?

För att bestrida erkännandet av ett beslut om föräldramyndighet kan den berörda personen vända sig till tribunalen på den ort där svaranden har sin hemvist eller är bosatt i Rumänien.

17 Vilken lag tillämpas i föräldraansvarsfrågor om barnet eller parterna inte bor i den medlemsstaten eller har olika medborgarskap?

I artikel 2611 i civilrättslagen fastställs att ärenden som rör föräldramyndighet och skydd av barn ska avgöras enligt konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn som ingicks den 19 oktober 1996 i Haag och ratificerades genom lag nr 361/2007.

Senaste uppdatering: 31/10/2016

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

De EU-länder som ansvarar för det nationella innehållet på den här webbplatsen håller på att uppdatera delar av sitt innehåll mot bakgrund av Storbritanniens utträde ur EU. Det kan dock ta ett tag innan vi har uppdaterat alla sidor.